

Dołęga, Józef M.

Człowiek i jego relacje : sprawozdanie z dyskusji poświęconej książce Mieczysława Gogacza "Człowiek i jego relacje"

Studia Teologiczne 4, 229-230

1986

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

wprowadzenie wypracowanej terminologii. Zaś G. W. Leibnitz, B. A. Russell i przedstawiciele Koła Wiedeńskiego postulowali język specjalnie skonstruowany dla potrzeb filozofii i nauki. Wydaje się, że rozwój języka nie musi zależeć wyłącznie od publicystyki dziennikarskiej z jej częścią „nowomową” i twórców literatury. Jest on także przywilejem uczonych, gwarantujących sensowność wprowadzania nowych terminów bogatych treściowo i precyzyjnych a więc praktycznie użytecznych.

JÓZEF M. DOŁĘGA

CZŁOWIEK I JEGO RELACJE

Sprawozdanie z dyskusji poświęconej książce Mieczysława Gogacza: *Człowiek i jego relacje*, ATK, Warszawa 1985, ss. 200.

Sympozjum odbyło się dnia 16 I 1986 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży, przygotowane przez ks. prof. Józefa Dołęgę i alumnow roku II.

W sympozjum wzięli udział: Zaproszony autor omawianej książki – prof. Mieczysław Gogacz, Ks. Józef Dołęga, Ks. prefekt Zygmunt Kopiczko oraz alumni I i II-go roku, uczestnicy seminarium naukowego z filozofii i zainteresowani koledzy z kursów starszych.

W problematykę sympozjum wprowadził J. Dołęga, podkreślając w sposób szczególny cel dydaktyczny tego spotkania oraz walory treściowe zawarte w tej publikacji.

Program spotkania przedstawiał się następująco: po słowie wstępnym Kszysztofa Bruszewskiego – dziekana roku II, przedstawiono treść książki, następnie zabrał głos M. Gogacz, po czym odbyła się dyskusja.

1. Profesor Mieczysław Gogacz urodził się w 1926 r. w Nardożu, powiat Rypin. Studiował na Wydziale Filozoficznym KUL. Studia ukończył z tytułem magistra w 1949 r. Doktorat uzyskał 5 lat później. W 1960 r. złożył kolokwium habilitacyjne na Wydziale Filozoficznym KUL. Rada Wydziału nadała mu stopień naukowy docenta w zakresie historii filozofii w 1962 r.

W 1957 r. od marca do września prowadził badania w Bibliotheque Nationale w Paryżu, a od września 1957 do maja 1958 studiował w Pontifical Institute of Mediaeval Studies w Toronto. Po powrocie w 1958 r. został mianowany na KUL asystentem i adiunktem i prowadził etatowe zajęcia naukowe do 1966. W tymże roku 1 października objął etat starszego wykładowcy w ATK, a 10 grudnia został mianowany docentem etatowym. Rada Państwa 6 VII 1973 r. przyznała mu tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego. Tytuł profesora zwyczajnego uzyskał 17 XI 1982 r. Pracuje do chwili obecnej w ATK, kierując katedrą historii filozofii. Jest członkiem wielu towarzystw naukowych.

Jego prace naukowo-badawcze dotyczą historii filozofii średniowiecznej, problemu bytu w nurcie tomistycznym i neoplatońskim, antropologii filozoficznej, Wielu nowych naświetleń dokonuje w teorii człowieka. W prowadzonej przez siebie specjalizacji historii filozofii realizuje program kształcenia studentów w taki sposób, że zapewnia to opanowanie wymaganej wiedzy filozoficznej i wytworzenie potrzebnych uprawnień intelektualnych. M. Gogacz opublikował ponad 325 prac, w tym 13 książek, 9 na tematy filozoficzne i 4 na tematy religijne. Najbardziej znane naszym czytelnikom są: *On ma wzrastać, Idę śpiwając Ciebie, Błędy brata Ryszarda, Wokół problemu osoby, Isnieć i poznać, Ważniejsze zagadnienia metafizyki, w poszukiwaniu Boga i Aspekty filozoficzne mistyki*.

Dzisiaj pragniemy przedstawić wydaną przez ATK w Warszawie w 1985 r. książkę M. Gogacza pt. *Człowiek i jego relacje*. Prezentowana książka składa się z czterech części. Część pierwsza odkrywa metafizyczne ujęcie człowieka; część druga dotyczy relacji postępowania; część trzecia relacji poznawania; część czwarta wyjaśnia relacje osobowe na przykładzie metafizycznie ujętej wspólnoty.

Książka przedstawia metafizyczną linię identyfikacji człowieka. Wskazuje na różnice między relacjami osobowymi i relacjami poznania oraz różnice między metafizyką człowieka a metafizyką osoby, mimo, że człowiek jest osobą. Książka jest ujęciem człowieka jako człowieka. Z powodu użycia teorii transcendentnych własności, podmiotujących relacje osobowe, należy dokonać reinterpretacji teorii wartości. Wartość ukazuje się jako skutek relacji osobowych, wspieranych w trwaniu przez akcję intelektu i woli.

Książka pt. *Człowiek i jego relacje* służy budowaniu tomistycznej metafizyki człowieka jako człowieka. Metafizyki prostszej i bardziej konsekwentnej niż dostępne nam propozycje, zarazem wiernej człowiekowi w tym, że jest i kim jest jako byt.

Przygotowaliśmy się do tej dyskusji pod kierunkiem ks. dr Józefa Dołęgi. Pracowaliśmy w czterech zespołach. każdy z zespołów opracowywał jedną z czterech wyżej wymienionych części książki. Praca była dość trudna. Przyczyniła się do lepszego zrozumienia przez nas metafizyki człowieka. Staraliśmy się przygotować do dyskusji jak najlepiej, a jak nam się to udało, pozostawiam ocenie uczestników. Po prelekcjach zapraszam wszystkich uczestników do wzięcia czynnego udziału w dyskusji.

2. „Metafizyczne ujęcie człowieka”, opracowane przez Stanisława Białego, Marka Borawskiego, Waldemara Brodziaka, Krzysztofa Chorchela, Radosława Pruszyńskiego, zreferował Dariusz Narewski. Prelegent zaakcentował metafizyczną teorię człowieka i relacji osobowych, teorie wewnętrznych i zewnętrznych przyczyn człowieka, ukazał problem przyczyn celowych, zasygnalizował problematykę, program metafizyki człowieka oraz przedstawił aktualne koncepcje człowieka w Polsce.

„Relacje postępowania” opracowane przez Jarosława Chojnowskiego, Zbigniewa Jaworskiego, Piotra Krajewskiego, Bogusława Maciejewskiego zaprezentował Andrzej Kotarski. Referent ukazał filozoficzne ujęcie etyki oraz jej blaski i cienie, poddał analizie wartości osobowe w kulturze, zasygnalizował problem humanizacji kultury oraz zagadnienie dobra i zła.

„Relacje poznania” opracowane przez Krzysztofa Bruszewskiego, Marka Dubę, Jana Makowskiego, przedstawił Jacek Schneider. Sprawozdawca zasygnalizował zagadnienia teoriopoznawcze, dotyczące przedmiotu poznania człowieka, teorii procesu poznania oraz ukazał problem poznania i teorii poznania.

„Relacje osobowe na przykładzie metafizycznie ujętej wspólnoty” opracowane przez Jerzego Krystopę, Jacka Tureckiego, Wiesława Wnorowskiego i Wiesława Zaborowskiego, ukazał Bogusław Raczkowski. Prelegent w szczególny sposób zaprezentował charakterystykę wspólnoty, jej rozwój, sens życia, metafizyczne ujęcie rodziny oraz charakterystykę nauczania uniwersyteckiego.

3. Dyskusję prowadził J. Dołęga. Następnie zabrał głos M. Gogacz, który podziękował za zaproszenie na to spotkanie, o charakterze nie tyle autorskim, co – zdaniem Jego – naukowym. Podkreślił on adekwatność referowanych treści z zawartością książki oraz zaznaczył, że praca ta nie jest podręcznikiem, ale zaakcentowaniem ważnych problemów z filozofii człowieka, tak jak podtytuł wskazuje – są to materiały do filozofii człowieka.

Po wypowiedzi Profesora pytano o: istotę nauczania uniwersyteckiego, jakie są relacje między nauczającym a uczącym się (B. Raczkowski); o ujęciu człowieka w koncepcji filozoficznej M. A. Krąpca (Z. Żebrowski); o rodzaju tomizmu, o pierwiastek duchowy w bytach materialnych, czy istnieją inne relacje osobowe poza miłością, nadzieją, wiarą (D. Narewski).

W odpowiedzi M. Gogacz podkreślił, że nauczanie jest procesem, relacją między nauczającym a uczącym się. Według św. Tomasza z Akwinu nauczający powinien nauczać tak, aby uczący się został wprowadzony w tok myślenia nauczyciela, w proces odkrywania coraz to nowych elementów rzeczywistości. Biorąc pod uwagę relację osoby z Bytem Absolutnym, uważamy, że każdy człowiek jest osobą, ale nie każda osoba jest człowiekiem. Wskazał również na zróżnicowanie tomizmu oraz uzasadnił racje przemawiające za egzystencjalną wersją tomizmu konsekwentnego oraz zasygnalizował, że trwają prace nad szerszą teorią relacji osobowych.

Sympozjum zamknął B. Maciejewski, który podziękował Profesorowi za przybycie, za możliwość wymiany myśli oraz za pobyt i spotkanie w naszym gronie. Podziękował również wszystkim uczestnikom spotkania za obecność i głosy w dyskusji. Protokół z sympozjum przygotowali W. Brodziak i W. Wnorowski.

Po tym spotkaniu prof. M. Gogacz przysłał do Biblioteki Wyższego Seminarium Duchowego w Łomży na ręce slumnow I i II roku studiów w roku akademickim 1985/86 swoją pracę: *Ciemna noc miłości* (Warszawa 1985) z następującą dedykacją: „Z wdzięcznością za sesję naukową w dniu 16 I 1986 r., której tematem była książka *Człowiek i jego relacje*. Swoboda tego środowiska w operowaniu językiem i problematyką filozofii św. Tomasza skłania do prośby o kontynuowanie refleksji w tematyce tej filozofii i wnoszenie jej rozwiązań w kulturę współczesną. Zapraszam do specjalizowania się w filozofii klasycznej.

A w tej aktualnie wydanej książce religijnej ukazuje, jak bardzo liczą się prawidłowe identyfikacje filozoficzne i ludzki intelekt w religijnym rozwoju człowieka, gdy chce swe życie uczynić Chwałą Boga”.